

redbami in z ustanovitvijo čim največjega števila zavodov v interesu mladinske oskrbe. Zlasti nujna je v mestih in v večjih krajih ustanovitev dnevni zavetišč za otroke in zavodov za zaposlenje deklet in deklet. Toda tudi za one fante in dekleta, ki se — po razmerah prisiljeni k prezgodnjemu mezdnomu delu — hitro navadijo na nebrzdano uživanje, bi bilo koristno, da bi se ustanovile zanje razne naprave, kakor čitalnice, zaposljalnice, društva in primerni prostori za gojitev gibalnih iger vseh vrst, in da bi se jim nudile tudi druge ugodnosti, kakor n. pr. brezplačnost ali vsaj znižane cene za obisk razstav, muzejev, zanimivih in poučnih kinematografskih predstav, predavanj, tečajev in vaj o državoznanstvu, vojaški izobrazbi, zemljepisju, prirodoslovju, o zgodovinskih dogodkih zadnjega časa, o gospodarskih razmerah in potrebnih odredbah z njihovo utemeljitvijo. Da se izvede tudi samo majhen del vsega tega, je treba že za to mnogo denarja. Da se dobi torej vsaj en del za to potrebnih sredstev, je družba »Rdečega križa« v zvezi z vojno-pomožnim uradom c. kr. ministrstva notranjih zadev priredila v času od 30. aprila do 7. maja t. l. teden »Rdečega križa«. Dve tretjini vseh denarnih darov nabranih tekom tedna »Rdečega križa«, se uporabi v korist napravam za ranjene in bolne vojake, ena tretjina dohodka pa pojde v korist mladinski oskrbi. Ta tretjina ostane vojnopomožnemu uradu na dotični deželni politični oblasti ter se uporabi samo za naprave v interesu mladinske oskrbe v oni deželi monarhijske, v kateri je bil denar darovan. Vsi imovitejši krogi, zlasti pa vse družbe in osebe, ki jim vojna prinaša večje dohodke, nego so jih imeli v normalnih časih, se iskreno prosijo, da tudi nadalje darujejo kolikor mogoče visoke zneske za namene »Rdečega križa« in mladinske oskrbe ter jih naslavljajo ali na deželne krajevne organizacije »Rdečega križa« ali na zvezno vodstvo družbe »Rdečega križa«, oziroma vojnopomožni urad c. kr. ministrstva notranjih zadev na Dunaju ali pa na vojnopomožne urade na deželnih vladah; saj je vendar v dobro razumevanem interesu imenovanih krogov, da posvečajo čim največjo pozornost in skrb napravam, ki služijo v to, da se ranjeni in bolni vojaki zopet usposobijo za delo in da se prepreči zanemarjanje mladine — bodočnosti naroda in domovine!

Nova smer v izobrazbi mladine.

Iz Trsta nam pišejo: »La Gazzetta di Trieste« piše: Ne polnite gimnazij in realnih gimnazij, smatrajoč jih za tvornice državnih uradnikov, katerih edini smoter je pokojnina! Da, država bo potrebovala uradnikov v različnih panogah svoje uprave, toda v prvi vrsti bo izkušala zasesti mnogo mest z invalidi in drugimi, ki se vrnejo iz vojne oslabei; potem se bo pa država gotovo tudi zopet brzo lotila preosnove v upravi, ki ima pospeševati delovanje uradnega stroja. In tedaj bo konec slabi navadi, da se smatra državna uradniška služba kot najlagodnejši smoter, da se smatra država za neizmerne jasli ali, če hočete, za veliko bogato naloženo mizo, za katero more vsakdo udobno sedeti, kdorkoli ima v žepu kunjjo srednješolskega zrelostnega izpričevala. Država, o meščani, ni ne jasli ne miza, država je skupnost naš vseh, in ista stvar je v manjšem obsegu občina. Kdor sremi za tem, da živi kot parasit države ali občine, škoduje samemu sebi in svojim državljanom; kdor loči svoje koristi od skupnih, ki jih predstavljata država in občina, ali ne pozna lastnih koristi ali pa ravna kot slab državljan. —

Tem izvajanjem dodaje »Il Lavoratore«, ki jih popolnoma odobruje, da bi morala že ljudska šola delati na to, da se izpraznijo srednje šole in tako izsuši vir vedno nove reke takih, ki pravzaprav niso za nobeno stvar sposobni, zato pa tišče v državno uradniško službo. Že v ljudski šoli naj bi se mladini pokazala pot v razne delavnice in podjetja in ji vcepilo prepričanje, da delo ni sramota, marveč tem večja čast, čim boljše ga kdo razume. Dalje naj se mladina napoti v trgovske in navtične šole, ne da bi se zahtevalo za sprejem izpričevala IV. razreda kake srednje šole. Pripravo na te praktične šole naj prevzame posled preosnovana meščanska šola. Le tako bi izpraznili srednje šole, razbremenili državo in odprli nova pota za svež, krepak razvoj vseh ljudskih sil.

Podpisujte IV. vojno posojilo!

Srednješolske vesti.

»Teden Rdečega križa« in srednje šole. Omotni efekt dela dijakov in učiteljskih zborov: Realka v Idriji 218 K 47 vin.; I. drž. gimn. v Ljubljani 5.503 K 96 vin.; II. drž. gimn. v Ljubljani 2.774 K 20 vin.; nemška državna gimnazija v Ljubljani 830 K 16 vin.; skupaj 9326 K vin. Ta vsota kaže, da je učiteljstvo in dijaštvo teh zavodov storilo v polni meri svojo dolžnost. — Z drugih srednješolskih zavodov nimamo nobenih poročil.

Zrelostni izpiti za gojence in gojenke goriških učiteljskih v — Ljubljani. Ker je videti, da je c. kr. naučno ministrstvo naklonjeno predlogu, da se izvrše omenjeni izpiti v Ljubljani, kjer je dovolj učnih oseb na razpolaganje, in sicer v dobi od dne 6. do dne 15. julija t. l., tedaj se pozivljajo goriški četrtoletniki in četrtoletnice, da takoj določijo svoje prošnje, opremljene z zadnjim letnim izpričevalom, ravnateljstvu c. kr. moškega učiteljskega goriškega (Ljubljana, Dunajska c. 38/II.). Hkrati se opozarjajo, da se za časa preskrbe s potrebnimi sredstvi, zlasti tudi s potnimi izkaznicami.

Srednješolska vest. Profesorja na slovenski državni gimnaziji v Gorici Franc Povšič in Karel Prijatelj sta bila s l. t. m. pridružena v službovanje do konca tekočega leta pri c. kr. državni gimnaziji v Ljubljani.

Prosta službena mesta na državnih srednjih šolah. Naučno ministrstvo razglašja, da se mora na državnih srednjih šolah (gimnazijah, realnih gimnazijah in realkah) provizorično zasesti: 147 učnih mest z nemščim učnim jezikom, 9 učnih mest z italijanskim, 8 učnih mest s hrvaščim in 6 učnih mest s slovenskim učnim jezikom. Pri tem provizoričnem imenovanju učiteljev (profesorjev) ne bo premeščalo na druge zavode. Kot prosilci pridejo v poštev samo suplenti (asistenti), ki so popolnoma učno usposobljeni za srednje šole in so vsaj dve leti že pred začetkom učili na kaki državni ali drugi šoli, ki ima pravico javnosti. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 15. junija potom onega deželnega šolskega sveta, v čigar službenem okolišju so doslej učili. V prošnji je treba navesti tudi deželno, v kateri bi radi učili. V aktivni vojaški službi stoječi se lahko prijavijo z navadno vojno dopisnico. Natančneje glede nameščenja in plače na dež. šol. svet.

Osobna vest. Cesar je ravnatelj nemške gimnazije v Ljubljani Aleksandru Pucsku o priliki trajne upokojitve podelil naslov vladnega svetnika.

Srednješolski pouk na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo: Na merodajnih mestih se potrjuje, da se bo pouk na državnih srednjih šolah končal koncem junija.

Kos našega šolskega vprašanja. Iz Trsta pišejo: Bliza se konec šolskega leta in z njim sprejem dijakov v srednje šole. Ob sedanjih razmerah ni misliti na to, da bi slovenski dijaki mogli študirati v Gorici, kjer je bilo na gimnaziji popolnoma, na realki pa vsaj deloma preskrbljeno za slovenske dijake. O obeh goriških učiteljskih niti ne govorimo, dasi je tudi to vprašanje jako nujno; upamo pa, da se prizadetima ravnateljstvom posreči, o pravem času izposlovati primerno rešitev. Drugače pa je z dijakimi gimnazije in realka. Nujno prosimo odločilne faktorje, da pravočasno ukrenejo potrebno, da bo mogoče na tržaški državni gimnaziji in realki vstopiti onim dečkom, ki zaradi nezadostnega znanja nemščine doslej tam niso bili sprejeti. Treba je le nekoliko dobre volje in upoštevanja sedanjih razmer. Opozorjamo na to že sedaj, da ne bo potem izgovora, da smo se oglasili prepozno!

Goriška slovenska gimnazija. Pred nekoliko dnevi smo čitali v ljubljanskem »Slovcu« vest, da je vse poskrbljeno za to, da se zopet otvori goriška slovenska gimnazija, in sicer v — Kromerizu! — Prepričani smo, da 90 odstotkov slovenskih staršev, ki bi radi izročili svoje sinove v izobrazbo temu zavodu, niti od daleč ne vedo, kje se nahaja ta Kromeriz. Le-tem in vsem drugim naj torej povemo, da je mesto Kromeriz na Moravskem, kakih 760 kilometrov oddaljeno od Primorske, od Gorice. Če se povprašujemo, kak vzrok je mogla imeti vlada, da namerava otvoriti goriško slovensko gimnazijo v moravskem Kromerizu, pač ne dobimo drugega, kot da se nahaja nekaj tisoč goriških slovenskih beguncev na Moravskem in da želi tako nuditi slov. begunski mladini gimnazijsko izobrazbo v njenem materinem slovenskem jeziku. Priznavamo, da je to hvalevreden namen, a pravtako pa vprašujemo, kaj bo z onimi slovenskimi starši na Primorskem, ki so ostali v deželi in

tudi žele svoji mladini gimnazijske izobrazbe v slovenskem jeziku? Ali naj tudi ti pošljejo svojo mladino v — Kromeriz? Vprašanje goriške slovenske gimnazije se da rešiti na tako preprost, tako lahko izvedljiv način, da se moramo naravnost čuditi, zakaj se iščejo mesta po vsej Avstriji, ko je mesto, ki bi lahko nudilo slovenski goriški gimnaziji nanjudobnejše zavetišče, vendar tako blizu. Zakaj vendar ne premesti vlada slovenske gimnazije v Trst? V Trstu je dovolj prostora za ta zavod, saj se je zaprlo več šol, in če ni nevarnosti za one tisoče tržaške mladine, ki obiskujejo danes tržaške šole, bi je tudi ne bilo za onih par razredov slovenske goriške gimnazije. Na tržaške nemške srednje šole slovenski otrok s slovensko ljudsko šolo ne more, ker ni dovolj zmožen nemškega učnega jezika; da bi iz Primorja pošiljali svojo deco na Kranjsko ali še kam dalje, je pa izključeno zaradi prevelikih stroškov. Slovenska goriška gimnazija v Trstu pa bi vendar odpomogla vsemu temu, in prepričani smo, da bi koristi, ki bi jih imelo slovensko primorsko prebivalstvo od takega zavoda v Trstu, daleč presegle vso ono »škodo«, ki bi jo trpeli naši slovenski goriški begunci na Moravskem, če jim vlada ne premesti slovenske gimnazije v Kromeriz in bi tako morali pošiljati svojo mladino v kako — češko gimnazijo, kjer se v par tednih toliko priučijo češkemu učnemu jeziku, da more brez težave slediti pouku. Ponavljamo torej še enkrat, da je edino pravo mesto za začasni sedež slovenske goriške gimnazije le Trst! Po »Edinosti«.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. II. izkaz prispevkov za »Učiteljski vojaški podporni sklad«. V dobi od 1. prosinca do 30. aprila 1916 je prispevalo učiteljstvo raznih okrajev kakor sledi: 1. Brežice: 0; 2. Celje-okolica: 0; 3. Gornji grad: 0; 4. Gornja Radgona: Sv. Jurij na Ščavnici: 19 K; 5. Konjice: Čadram (Brumen & Hren) 6 K 72 v; 6. Kozje: Buče 2 K 46 v; Dobje (Šerbak & Podlesnik) 8 K, Kozje: 8 K 10 v, Pilštanj 2 K 60 v in 18 K namesto venca na grob tov. Maksa Križmana (darovali gg. Fran Strmšek, provizor v Št. Vidu pri Planini 10 K, Fr. Gartner, župnik na Planini 5 K, Germovšek, Stauer & Cilka Vrečko po 1 K), skupaj K 39.16; 7. Laško: Dol 9 K 60 v, Laški trg 9 K, Sv. Lenart 6 K 80 v, Trbovlje (dekl. in deška šola) 28 K 40 v, Trbovlje-Vode (dekl. in deška šola) 27 K, Turje 1 K 60 v, skupaj 82 K 40 v; 8. Sv. Lenart: 0; 9. Ljutomer: Starčeva 7 K; 10. Maribor: 0; 11. Maribor-okolica: 0; 12. Ormož: Sv. Bolfank (Fr. Cajko) 12 K, Hum 8 K 48 v, Sv. Miklavž 17 K 24 v, Ormož-okolica (Rajšp. Presker) 5 K 40 v, Središče 17 K 72 v, Svetinje (Ljudevit in Antonija Šijanec) 8 K, Vel. Nedelja 23 K 04 v in narednik g. J. Zohmir, Rovinj, 16 K, skupaj 109 K 88 v; 13. Ptujška okolica: 0; 14. Rogatec: 0; 15. Sevnica: Sv. Anton 5 K, Slov. Bistrica 0; 17. Slov. Gradec: Sv. Martin 16 K 25 v; 18. Šmarje: 0; 19. Šoštanj: Št. Janež 5 K, Velenje 9 K, skupaj 14 K; 20. Vranksko: 0. Skupaj v tem izkazu . . . 299 K 41 v prvič izkazanih . . . 338 « 86 « skupaj . . . 638 K 27 v

Tovariši in tovarišice! Preglejte pozorno predstojeci izkaz in se vprašajte, je li zadostil vsak po svojih močeh dolžnostim, ki jih ima napram stanovski organizaciji? Potrkajmo se na prsi! . . .

Že opetovano je pozvala »Zveza štajerskih učiteljev in učiteljic« okrajna učit. društva in učiteljstvo, da objavijo podatke o učiteljih-vojakih in ranjenih, padlih in odklikovanih. — Štaj. dež. šol. svet objavlja imena teh v »Naredbenem listu« kjer pa žal ne najdemo skoraj nobenih slov. učiteljev, čeravno vemo, da so že mnogi odklikovani. Nemški učitelji so poročali, da je med 157 odklikovanimi 150 nemških učiteljev. Na podlagi »Nar. lista« sem našel, da je v resnici 42 nemških učiteljev in 18 profesorjev odklikovanih, slovenskih učiteljev in profesorjev pa skupaj le 7. Kje so drugi? Temu je kriva naša brezbržnost, ki našemu ugledu zelo škoduje. Šolska vodstva naj tedaj obvestijo o vsakem slučaju takoj okrajni šolski svet ali naravnost dež. šolski svet, ki objavlja imena vseh v »Naredbenem listu«, da pokažemo, koliko stori slovensko učiteljstvo za domovino ter tako rešimo našo čast. Objavite pa tudi vsak slučaj v »Tovarišu«, kakor to storijo nemški tovariši v svojem glasilu.

Kranjsko.

JUBILEJSKA SAMOPOMOČ.

Letos smrt pridno žanje v vrstah »Jubilejske Samopomoči«. Danes naznanjam tem potom p. i. članom že tretji smrtni slučaj. Dne 15. aprila je umrla učiteljeva soproga Matilda Kovačič od sv. Trojice v Slovenskih goricah, ki je bila član društva »Jubilejska Samopomoč«. Ker je društveni predsednik mobiliziran, sem kot njegov namestnik v smislu § 3 društvenih pravil izplačal njenemu soprogu J. Kovačiču 500 K. V sled tega pozivljam vse člane, da plača vsak za ta smrtni slučaj v smislu § 4. tekom enega meseca 2 kroni. Kdor je še na dolgu za Janežičev in Šumrov smrtni slučaj in pa letnino za 1916, naj to poravnava. Ker so vsled vojne društveniki neznankje razkropljeni, zato se tudi to pot ne bodo razpošiljale poštne položnice (čeki), ampak plačaj vsak član 2 K 6 vin. po poštni nakaznici na naslov: »Kranjčica in posojilnica učiteljskega konviktiva v Ljubljani«.

Ljubljana, 1. maja 1916.

Jakob Dimnik, podpredsednik.

Kranjske vesti.

NEŽICA DETELOVA.

Umrla je dne 10. t. m. v Ljubljani tovariška Nežica Detelova, učiteljica v Kranjski gori, stara 31 let, po dolgi in mučni bolezni. — Pokojnica je bila hči vladnega svetnika in gimn. ravnatelja v p., slovenskega pisatelja dr. Franca Detela in sestra profesorja Antona Detela v Kranju (sedaj v ruskem ujetništvu) ter Marije in Lucije, učiteljice v Ljubljani. — Bodi izvrstni slovenski učiteljici ohranjen blag spomin!

—r— Izkaz daril, ki so došla od 1. do 31. marca t. l. nabiralnici daril v naravi c. in kr. vojnopomožnega urada v Ljubljani (c. kr. deželna vlada). Iz Ljubljane: Ljubljanski nemški šolski kuratorij 1 ovijača, 1 par kolenogrelcev; Lichtenthurfov zavod 130 parov nogavic. — Izven Ljubljane: Ljudske šole: Semič 33 parov nogavic, 23 parov dokolenic; Šturje 12 parov nogavic, 5 parov dokolenic; Dragatuš 3 pare nogavic, 5 parov dokolenic; Ježica 56 parov nogavic, 38 parov dokolenic, 8 parov žilogrelcev; Tržič 5 opasnica, 8 parov nogavic, 14 parov dokolenic; Št. Jakob ob Savi 41 parov nogavic, 1 par dokolenic, 11 parov žilogrelcev, 21 snežnih oglavnic; Moste 62 parov nogavic, 33 parov dokolenic, 21 parov žilogrelcev; Preska pri Medvodah 1 par nogavic dolgih, 2 para nogavic, 1 par kolenic, 1 par žilogrelcev; Polhov gradec 15 parov nogavic, 6 parov dokolenic, 15 parov žilogrelcev, 1 snežna oglavnica; Bela peč 21 parov nogavic, 21 parov dokolenic; Dobrava pri Jesenicah 30 parov nogavic, 10 parov žilogrelcev, 4 snežne oglavnice; Skocijan pri Turjaku 3 pare nogavic, 5 parov žilogrelcev, 100 cigaret, 7 molitvenih bukvic; Brezovica 10 parov nogavic, 10 parov dokolenic; dekl. šola v Kranju 13 parov nogavic, 2 para kolenic 1 ovijača; privatna ljudska šola nemškega šolskega društva v Tržiču 1 ovijača, 27 parov nogavic, 1 par žilogrelcev, 1 par palčnikov.

—r— Iz ljudskošolske družbe. Ervina Ropasova je imenovana za provizorično učiteljico v Mihovem; učiteljici Sofiji Suši je poverjeno začasno vodstvo šole v Kranjski gori. — Namesto vpoklicanega nadučitelja Feliksa Naguta v Orehoviči je imenovana za suplentinjo Marija Lapajnetova, bivša suplentinja v Zagrađu. — Namesto učit. Tita Grčarja, ki je dobil dopust, bo suprirala na ljudski šoli v Št. Rupertu suplentinja Helena Komarčeva. — Namesto obolele učiteljice Ivane Smola pride na ljudsko šolo v Klanin kot suplentinja učiteljska kandidatinja Elizabeta Kovačičeva. — Namesto obolele učit. Pavle Marinkove bo suprirala na ljudski šoli na Viču suplentinja Angela Lombarjeva.

—r— Poročil se je v Ljubljani lko Est, poročnik bos.-herceg. pešpolka št. 2, z Maro Duškovo, učiteljico iz Komen-de. Mlademu paru naše najiskrenejšje čestitke!

—r— Učiteljstvo v Selcih nad Škofjokolo je priredilo majhno otroško veselico, katere dohodek je namenjen slepim vojakom. Prireditev je prav izvrstno izpadla. Otroci so gladko in razumljivo deklamirali krasne Gregorčičeve pesmi. Najbolj nam je ugaljal komaj 7letni Božič s svojim energičnim glasom in korajžnim nastopom. Svojo pesem »Kaj moramo mi« je moral večkrat ponavljati. Povsem pohvalno pa je bilo petje. Proizvajale so se Kosijeve vojaške nar. pesmi za tri glasove. Čudili smo se

mladini, ki je skoro brez hibe nastopila in s svojimi nežnimi glasovi skoro očarala občinstvo. Najlepša zahvala c. občinstvu za obilen obisk, učiteljstvu pa za trud. Pokazalo se je pravo pojmovanje prireditve, saj je bilo dohodok okoli 164 K. Majhen pripomoček — veliko delo!

—r— **Za izobrazbo obrtnega naraščaja.** Ker so prenehale zaradi vojne z delovanjem vse institucije, namenjene izobrazbi obrtnega naraščaja, se je vršil na poziv »Zavoda za pospeševanje obrti« v njegovih prostorih dne 1. t. m. posvet o potrebnih odredbah za poživljenje obrtnega pouka, ki so se ga udeležili poleg predsedstva »Zavoda za pospeševanje obrti« tudi zastopniki trgovske in obrtne zbornice, c. kr. državne obrtne šole, vaje-niškega zavetišča, obrtnih zadrug ter za-družni inštruktor za Kranjsko. Konstatiralo se je predvsem, da je normalno v Ljubljani nad 700 vajencev, od katerih je ostalo tudi še danes nad 500. Vsi ti vajenci so že skoraj dve leti brez vsakega šolskega pouka, mnogo od teh dokonča učno dobo, ki nimajo prav nobenega šolskega znanja. Pomankanje blagodejnega šolskega vpliva provzroči posebno za vajence trajno strokovno in dostikrat tudi moralno škodo. Vsi udeleženci so soglasno poudarjali naj-nujnejšo potrebo, da se prične s poukom v obrtno-nadaljevalnih šolah kar najprej mogoče. Poskrbeti je treba pa tudi za one vajence, ki so že dokončali svojo učno dobo, ki so torej že oproščeni, ki pa sploh niso obiskovali nobene nadaljevalne šole. V tem oziru je sklenilo načelnništvo zadruge krojačev, krojačič itd., da priredi zavod za pospeševanje obrti počitniški tečaj, v katerem naj bi se vsaj za silo izpo-polnila strokovna izobrazba že oproščeni-h, a ne šolanih vajencev. Po temeljiti razpra-vi, ki so se je udeležili zlasti: nadzornik obrtno-nadaljevalnih šol, vladni svetnik I. Šubič, tajnik trgovske in obrtne zbornice dr. F. Windischer, načelnik krojaške za-druge F. Jeločnik in kot vodja zavetišča za vajence spiritual A. Stroj, se je preci-ziralo stališče, da naj se s počitniškimi te-čaji nadomesti le šolsko izobrazbo že oproščeni-h vajencev, torej pomočnikov-zacetnikov, dočim naj se s čimprejšnjo otvoritvijo obrtno-nadaljevalnih šol skrbí za pouk vajencev, ki še niso skončali va-jeniške dobe. Sklene se zato soglasno, da naj zavod za pospeševanje obrti stori vse potrebne korake pri merodajnih činiteljih, da se otvorijo obrtno-nadaljevalne šole, če ne prej, vsaj jeseni. Kot nadaljni pred-met sestanka je prišlo v razgovor vprašanje prirejanja pomočniških izpraševal-nih izkušenj, ki so do sedaj vse izostale, ker so bili vsi prisedniki teh izkušenj po-klicani v vojsko. Sklene se tudi v tem oziru storiti primerne korake, da bodo mogle te izpraševalne komisije delovati ter dati priliko dotičnim pomočnikom, ki imajo vse predpogoje izpolnjene, da se podvržejo pomočniškim izkušnjam in dobe tako vse pravice, ki jim gredo po prebiti izkušnji v zmyslu obrtnega reda. Po od na-čelnika krojaške zadruge izproženem raz-govoru o tiskovinah za razna učna izpri-čevala se še sklene, da naj preskrbi zavod za pospeševanje obrti vse tiskovine za učna izpričevala, kar obljubi predsednik, da se bo že v kratkem zgodilo. Posveto-vanje je bilo s tem zaključeno.

—r— **Tedenski prihranki šolske mladi-ne.** Za mesec april t. l. se je med mladino ljubljanskih ljudskih šol na tedenskih pri-hrankih zbralo 809 kron 23 vinarjev, h ka-terim je prispevalo 3938 šolskih otrok, tako da pride na vsakega po 20,5 vin.

—r— **V ruskem ujetništvu,** in sicer v Tari se nahaja tovariš Karel Jeretina, učitelj iz Domžal.

—r— **Za filialko garnizijske bolnice v II. drž. gimnaziji** so došla tovarišici A. Mattanovičevi sledeča darila: Centralno skladišče »Rdečega križa« po njeni ekse-lenci baronici Schwarz 100 palic, 10 stekl. malinovega soka, 4000 svalčic, 60 žepnih robcev, 36 parov nogavic, 5 kozarcev vkuhe, 1 kg čaja, 30 parov slamatih copat, 10 stekl. jabolčnika, 3 stekl. sočivja, 15 stekl. žel. vina, 2 stekl. konjaka in knjige; gospa Herma Paichlova 10 K, go-spa višjega zdrav. dr. Geduldigerja 600 svalčic in 2 koledarja; gospejno oskrbovali-šče po g. Elzi Königovi 1000 svalčic; tvrdka Drogenig-Miklauc 60 podzglavnih prevlečkov; gospa Marija Češnikova 2 tucata žepnih robcev, 2 tucata nogavic, 800 svalčic; gospa Justina dr. Požarjeva 2 posteljni odeji, 3 velike podzglavnike s prevlečkami, 4 stekl. vkuhe; ga. Minka Šarabonova 2 tucata žepnih robcev, 10 zavitkov užigalic, 3 kg sladkorčkov, 3 stekl. konjaka, 3 kg čokolade in pet per-natih podzglavnikov s prevlečkami.

—r— **»Slovenec« zbada!** »Slov.« tudi v teh resnih in težkih časih žilica ne da miru. V svoji 111. št. od preteklega po-nedeljka (z dne 15. t. m.) zbada na 4. stra-

ni v prvi koloni v drugi notici naš list, pi-šoč: »Vojska brez učinka... Eden, ki se iz sedanjih vojske ni prav ničesar naučil, je namreč »Učiteljski Tovariš«. Nedavno je namreč zapisal...« Potem citira »Slo-venec« nekaj stavkov, ki smo jih mi za-pisali v uvodniku prve letošnje številke ter jih ponovili v opazki uredništva kon-cem podlistka 8. letošnje številke. Toda »Slo-venec« ne citira tako, kakor smo mi pisali, ampak potvarja našo pisavo, ker je iz-pustil nekaj besed, da bi postal smisel nejasen, služeč posebnim namenom našega starega prijatelja! Mi se sedaj in vbodoče z njim ne bomo prerekali: pre-več imamo drugega koristnega in uspešne-ga dela, »Slovenec« pa naj počenja, kar hoče. Vendar si moramo za vse slučaje zapomniti, kako je postavil resnico na glavo, ko je hotel svoje želo započiti v nas. — Upamo, da nam slavna cenzura dovoli to k o n š t a t i r a n j e d e j s t v a, ki mora biti pač dopustno spricho tega, kar sme »Slovenec«!

—r— **Henrik grof Attems.** Dne 8. t. m. došel je v Ljubljano in prevzel svoje posle novi deželni predsednik na Kranjskem, Henrik grof A t t e m s. — Kot pred-sednika c. kr. deželnega šolskega sveta, gospoda šefa deželne politične uprave ob njegovem prihodu v ta novi delokrog spoštljivo pozdravljamo! Učiteljstvo tistih krajev in dežel, koder je doslej naš novi deželni predsednik služboval in prihajal v dotiko z njim, nam pripoveduje, da je gos-pod grof velik in odkritosrčen prijatelj šolstva in učiteljstva. — Ko se seznanil z delovanjem kranjskega šolstva in učiteljstva, bo gospod deželni predsednik lahko kmalu spoznal, da oba ta dva faktorja v polni meri vršita svojo nalogo in da zlasti v teh težkih in izrednih časih stojita na višku svojih kulturnih in patriotičnih dol-žnosti! Pričakujemo, da nam bo pravičen in objektivni sodnik, podpornik naših te-ženj in opravičenih zahtev, zagovornik preziranih in podpornik vsem, ki bodo is-kali prj njem pomoči in pravice! Delo slo-venskega učiteljstva, ki se tesno naslanja na zakonite določbe, je vredno priznanja in negovanja z najvišjega mesta deželne učne uprave. Kakor doslej, tako bo slo-vensko učiteljstvo tudi poslej neumorno delavno v korist in čast naroda, domovine in cesarja! Naj živi resnica, pravica in za-kon! V tem smislu — pozdravljen ob svo-jem prihodu v lepo našo deželo!

—r— **Izpitni za učno usposobljenost na ljudskih in meščanskih šolah,** ki so se vr-šili pred ljubljansko c. kr. izpraševalno ko-misijo pod predsedstvom deželnega šol-skega nadzornika, vladnega svetnika dr. Bezzjaka, so se 5. pret. m. končali. Izkušnje so prebili: A. za meščanske šole z nem-škimi in slovenskimi učnimi jeziki (I. stro-kovna skupina); Kalin Ivana, prov. učitel-jica v Ljubljani; Marija Kastelec, učiteljica na zasebni dekliški ljudski šoli pri Uršulinkah v Ljubljani (z odliko); Matilda Maj-dič, učiteljica na vladnici zasebnega učite-ljišča pri Uršulinkah v Ljubljani; B. za ljudske šole z nemškim učnim jezikom in slovenščino kot učnim predmetom: Ber-nik Avgusta, prov. učiteljica na nemški zasebni šoli v Trzinu; C. I. za ljudske šole z nemškim in slovenskimi učnimi jeziki: a) kandidati: Fišer Simon, prov. učitelj v Slivnici pri Celju; Gradišnik Stanislav, suplent, Klanšek Vincenc, prov. učitelj v Št. Janžu (za ljudske šole z nemškim uč-nim jezikom (z odliko); Kovač Friderik, suplent v Železnikih; b) kandidatkinje: Ažman Ana, prov. učiteljica v Postojni; Ažman Antonija, suplentinja v Bušči vasi; Drole Marija, prov. učiteljica na za-sebni dekliški šoli pri Uršulinkah v Škofji Loki; Heinricher Doroteja, suplent-inja v Trbojah; Janša Marija, prov. učitel-jica v Bušči vasi; Justin Ivana, prov. učiteljica na Slapu pri Vipavi; Končina Ivana, suplentinja v Rakitini; Kosec Ana, prov. učiteljica v Št. Janžu; Kovač Ma-rija, prov. učiteljica v Velikem Trnu; Kralj Elizabeta, prov. učiteljica na za-sebni dekliški šoli pri Uršulinkah v Škofji Loki; Križaj Karolina, prov. učiteljica v Dolenji vasi pri Senožečah; Lapajne Marta, suplentinja v Ljubljani; Levstik Albina, bivša poizkusna kandidatinja na Vrhniki; Matek Marija, suplentinja v Mo-zirju; Meršnik Frančiška, prov. učiteljica na zasebni dekliški ljudski šoli v Ljubljani; Mikolič Mospina, suplentinja v No-vem mestu; Modic Alojzija, suplentinja v Cerknici; Pečlin Marija, prov. učitel-jica v Trebelnem; Petrič Marija, prov. učiteljica v Notranjih goricah; Pinterič Kristina, prov. učiteljica v Repnjah; Po-tisek Antonija, prov. učiteljica; Rott Ma-rija, bivša prov. učiteljica v Ljubljani; Se-ver Melanija, suplentinja v Moravčah; Spetzler Avgusta, poskusna kandidatinja v Trebnjem; Stiene Hermina, prov. učitel-jica v Kalu pri Št. Janžu; Štregar

Frančiška, prov. učiteljica v Ostroznem brdu; Tepina Valentina, suplentinja v Dražgošah; Zajec Amalija, poizkusna kandidatinja v Vel. Gabru; II. za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: Rojina Vladimir, prov. učitelj na Prežganju. D. Dopolnilni izpit iz slovenščine kot učenega predmeta na meščanskih šolah z nemškim učnim jezikom je položila Keršič Marija, vadniška učiteljica na zasebni meščanski šoli pri Uršulinkah v Škofji Loki. — Dve kandidatkinje (ena za meščanske in ena za ljudske šole) sta med izpitom odstopili; dve kandidatinji ni bilo k izkušnji.

Štajerske vesti.

—š— **Mariborski mestni šolski svet** je prepovedal šolske maše kakor sploh šol-arjem vsako skupno obiskovanje cerkvá. Kot vzrok navaja nevarnost bolezni.

—š— **Iz ljudskošolske službe na Šta-jerskem.** Imenovana je prov. učiteljica v Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji Antonija Reboljeva za def. učiteljico; def. učitel-jica v Sv. Martinu Emilija Duller-jeva je imenovana za def. učiteljico na okoliški šoli v Slovenjem Gradcu. V trajni pokoj je stopila začasno vpok. učiteljica Roza Mahorjeva, roj. Černetova, v Makolah. Dež. šolski svet je sprejel na-znanje ustanovitev francoskega tečaja za šoloobvezne deklice, ki ne obiskujejo me-ščanske šole v Celju, in tečaja za nemško književno zgodovino za šoli odrasle dek-lice v Celju; tečaja ustanovi strokovna učiteljica Melanija Premšakova.

—š— **Ranjen** leži v celovski vojaški bolnici nadporočnik Ivan Glinšek, obče spoštovani, vrli slovenski učitelj pri Sv. Juriju pod Rogaško goro. Bil je že od za-četka vojne vedno zdrav na raznih bojiš-čih, dokler ga ni zadela sovražna ita-lijanska krogla. Želimo vrlému tovarišu skorajšnjega zdravlja, njegovi dragi dru-žinici v tolažbo in nam v veselje. Bog ga živi!

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Leh-rerschaft Steiermarks«.** Dne 1. marca 1916 je umrl nadučitelj Ivan Krainz, dne 27. aprila 1916 pa član nadučitelj Josip Harb. Doneski po 4 K za ta 140. in 141. smrtni slučaj morajo biti vplačani najdalje tekom enega meseca. — Odbor.

—š— **Učiteljstvo šole Sv. Lenart nad Veliko nedeljo** je nabralo za »Rdeči križ« meseca prosinca 9 K 20 v, svečana 9 K 15 v, sušca 8 K 38 v in malega travna 3 K 78 v. Skupni znesek znaša 30 K 51 v. Is-krena hvala vrli naši slovenski mladini. — S pobiranjem od hiše do hiše pa je nabralo za »Rdeči križ« znesek 214 K 40 v. Hvala darovalcem!

—š— **Iz Celja** nam pišejo: V Savini je ponesrečil ter bil 6. t. m. pokopan na slovenskem pokopališču g. Egidij Vihar, faktor tukajšnje »Zvezne tiskarne« ter najemnik gostilnice »Pleterski« na Bregu poleg Celja. — Pokojnik je bil velik prijatelj učiteljstva. Blag mu spomin!

Goriške vesti.

—g— **Iz krogov vpokojenega učitel-jstva na Goriškem** nam zopet pišejo: Po-zivno na poročilo v »Slov. Narodu« in v »Učiteljskem Tovarišu« je napačno poro-čano o učiteljstvu, »ki nima starine«. Brez dyoma tiskovna napaka. — Po starem šol-skem zakonu vpokojeno učiteljstvo trpi ve-liko krivico. Stirideset let je učiteljstvo uživalo prosto stanovanje v šolskem poslopu, odnosno dobivalo letnih 360 K »sta-narine« (plačila za stanovanje). Ob vpoko-jenju je pa učiteljstvo prišlo ob to plačilo, ker se ne prišteva v pokojnino. — De-želni odbor naj blagovoli delati na to, da se bo vpokojenemu učiteljstvu »stanarina« prištevala v pokojnino, kakor se to uva-žuje po novem zakonu. — Dokler se pa to ne izvrši, naj mu naklonijo primerno odškodnino.

—g— **Osebna vest.** Učiteljica v Mirnu Mozetičeva je pridljena v službo-vanje v Prvačine namesto tamošnje defi-nitivne učiteljice R. Bajtove, ki dobi dopust.

—g— **Nj. cesarska Visokost nadvoj-vodinja Marija Jožefa med slovenskimi begunci v Bruku o. L.** Ob priliki slavnosti-ne posvetitve cerkve v begunskem tabo-

rišču v Bruku o. L. je dne 27. aprila po-častila s svojim obiskom slovenske begun-ce iz Primorja Nj. cesarska Visokost go-spa nadvojvodinja Marija Jožefa, mati na-šega prestolonaslednika. — Vse taborišče se je odelo ta dan v praznično obleko. — Z vlakom ob 10. uri zjutraj je visoka go-spa prišla na postajo Kiralyhida-Bruk, kjer sta jo v imenu političkega okraja Bruk o. L. in v imenu slovenskih beguncev spre-jela gospoda dr. vitez Raab, okrajni glavar v Bruku, in okrajni komisar Evgen Zupan-čič, novi predstojnik begunskega tabo-rišča. V spremstvu omenjenih gospodov ter grofice in grofa Salm kakor tudi grofice in grofa Harrach se je nadvojvodinja pripeljala pred vhod v taborišče, kjer je poleg gori omenjenih gospodov tvorilo špalir 60 v primorsko narodno nošo oble-čeni-h begunskih deklet pod vodstvom učitel-jice Milke Gulino ve. Na sredi tega špalirja sta stala dva malčka-begunca s krasnim šopkom cvetic, namenjenim vi-soki gospe. Štiri v narodno nošo oblečena dekleta so čakala nadvojvodinje za lepo okrašenim baldahinom. Po končanem predstavljanju sta pozdravila visoko gos-po v imenu beguncev dva v narodno nošo oblečena otroka: 13letni deček s slovensko pesemco in 11letna deklica z nemškim na-govorom. — V spremstvu vseh navzočih gospodov pod cvetičnim baldahinom in spremljana po onih 60 dekletih v narodni noši, je nadvojvodinja med živalnimi kli-cici: »Živio« in vihtenjem malih zastavic po šolski mladini, ki je pod vodstvom učitel-jstva tvorila skrajni špalir, odšla na krasno okrašeno estrado pred cerkvijo, kjer je prisostvovala svečani posvetitvi cerkve-nega zunanega ozemlja. — Pred pričet-kom tega posvečenja je visoka gospa bla-govolila poklicati pred se voditeljico onih 60 deklet, učiteljico Milko Gulinovo, ki jo je nadvojvodinji predstavil predstojnik ta-borišča. V pogovoru z njo je pokazala svoje izredno dopadajenje nad primorsko narodno nošo in obenem vprašala, ali no-sijo Primorke vsak dan tako lepo narodno nošo, na kar je učiteljica Gulinova odgo-vorila, da je prišlo to sedaj iz navade in tako obleko nosijo, samo še ob priliki ka-ke velike slovesnosti. — Po cerkvenem opravilu je nadvojvodinja najprej obiskala šolo. Tu je stopila v naslednje razrede: v prvi razred k učiteljici Poldinci Justinovi, v tretji razred k učiteljici Mariji Sreoni-čevi, v četrti k voditelju Iv. Ivančiču ter v šesti razred k nadučitelju Fr. Uršiču. Z vsemi temi učnimi osebami, ki so bile nadvojvodinji tudi predstavljene, se je na prav prijazen način pogovarjala ter se in-formirala o otrocih. V šestem razredu so šolarčki visoki gospe v pozdrav zapeli ne-kaj naših lepih narodnih pesmi, ob kateri priliki se je visoka gospa z laskavimi be-sedami izrazila o blagoglasju in lepoti slo-venske narodne pesmi. — Iz šole je nad-vojvodinja ošla v bolnico, iz bolnice pa v žensko obrtno šolo. V ženski obrtni šoli je visoka gospa v vseh štirih oddelkih, to je v kurzu za izdelovanje ženskih oblek, v oddelku za šivanje perila in v oddelkih za čipkanje in mreženje izrazila svojo zado-voljnost nad uspehom sedemtedenskih te-čajev. Tu so bile nadvojvodinji predstavl-jene: voditeljica Ema Arkova, učiteljice Mara Komavljeva, Veharjeva in Podobni-kova. Z vsemi se je visoka gospa lepo raz-govarjala, se dala informirati o učenkah in o obisku šole. V obrtni šoli je bil v imenu učenk izročeni Nj. Visokosti majhen na-mizni prt, krasno delo čipkanja in mre-ženja v lepem etuiju s spominsko srebrno ploščico na vrhu, kar je preskrbela c. kr. uprava taborišča. Takoj na mestu je vi-soka gospa izrekla svojo iskreno zahvalo za podeljeni dar. — Po vsem potu so tvo-rili šolski otroci špalir pod vodstvom učitel-jstva. — Pri tem ogledovanju taborišča je visoka gospa pokazala izredno veliko zanimanje za naše slovenske primorske begunce, ki so jo spotoma povsod vdano pozdravljali.

—g— **Zahvala.** V 8. števil. »Učit. Tov.« se me spominja tovariš goriške okolice o priliki 60letnice s prijateljskimi besedami, za katere izrekam njemu in njegovim so-mišljenikom najsrčnejšo zahvalo. Spomi-njal se bom vedno rad na oni čas, ko smo z združenimi močmi koristno in uspešno zastopali naše stanovske in obenem šolske interese nesrečne goriške okolice. Ko pride ugoden čas, bomo nadaljevali koristno delo, da pride učiteljstvo na ono stopnjo veljave in moči, ki mu pritiče. Takim de-lavcem za stanovski in šolski napredek se tudi jaz kot veteran rad pridružim in bom z njimi sodeloval, kolikor mi bodo pe-šajoče moči dopuščale. Nadejaje se, da tak čas kmalu pride in da ga bo učiteljstvo znalo izkoristiti, srčno pozdravljam po svetu raztreseno učiteljstvo goriške oko-lice. — Sevnica, 1. V. 1916. — Franc Bajt, nadučitelj, sedaj v Sevnici na Šta-jerskem.